

Augustynowicz, Jan

Fascynacje Kresami Wschodnimi

Notatki Płockie 46/2-187, 38-41

2001

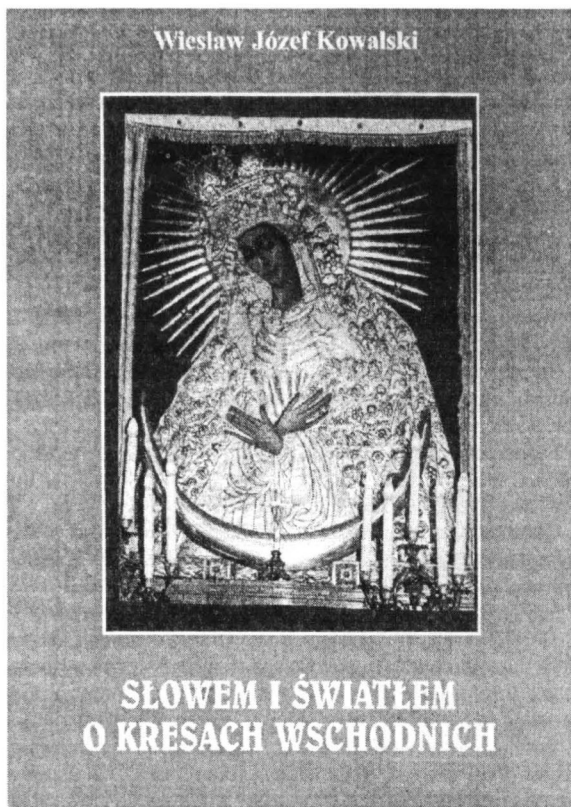
Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

FASCYNACJA KRESAMI WSCHODNIMI

W Dziale Zbiorów Specjalnych Biblioteki im. Zielińskich TNP czynna była od 5 lutego do 31 maja 2001 r. wystawa fotograficzna "Z podróży na Wschód" - mgr. Wiesława Józefa Kowalskiego, dyrektora Biura TNP i członka TNP. Autor wystawy często podróżował po Litwie, Białorusi, Ukrainie, Rosji. Odwiedził m.in.: Wilno, Kowno, Szydłów, Górę Krzyży, Mińsk, Grodno, Pińsk, Baranowicze, Nowogródek, Nieśwież, Kijów, Lwów, Żytomierz, Kamieniec Podolski, Bar, Odessę, Moskwę, Sankt Petersburg, Smoleńsk, Nowogród Wielki, Psków. Z poszczególnych wędrówek wykonał setki zdjęć, z których najczęściej organizuje wystawy autorskie nie tylko w Płocku.

Dr Marian Chudzyński, wiceprezes TNP ds. naukowych otwierając kolejną wystawę powiedział m.in.: "Dzieje Kresów Wschodnich poprzez swoją historię, zabytki, literaturę piękną są częścią historii i kultury polskiej. Piękno i dziedzictwo kultury Kresów przybliży nam 150 fotogramów w wykonaniu Wiesława Kowalskiego, który zafascynowany jest historią i pięknem zabytków tej krainy od lat dziewięćdziesiątych. Zorganizował ponad 15 wycieczek-pielgrzymek szlakiem: św. Faustyny, św. Andrzeja Boboli, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Elizy Orzeszkowej, Ojca Świętego Jana Pawła II po Litwie. W 1998 r. uczestniczyłem w wycieczce-pielgrzymce szlakiem Adama Mickiewicza. Wzbogaciłem swoją wiedzę z literatury i historii Polski. Dziękujemy Panie Wiesławie, za piękną pracę i życzymy jeszcze wielu osiągnięć w przybliżaniu nam

Oktadka publikacji o kresach wschodnich

Sala wystawowa Działu Zbirów Specjalnych - ekspozycja fotogramów

szlaków związanych z życiem i twórczością wielkich Polaków".

Autor wystawy w dniu jej otwarcia podzielił się z zebranymi swoimi wspomnieniami. "W sierpniu 1978 r. po raz pierwszy przekroczyłem wschodnią granicę udając się do Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich na wycieczkę zorganizowaną przez Spółdzielnię Mieszkańców Lokatorsko-Własnościową w Warszawie. Wyjazd został ufundowany, jako nagroda dla czterdziestu pracowników spółdzielni z całej Polski. Wycieczka trwała 18 dni. Wyjazd z Warszawy pociągiem do Kijowa, z Kijowa autokarem do: Piatigorska, Ordżonikidze, Tbilisi, Erewania i Baku, oczywiście trasa wiodła Gruzińską Drogą Wojenną. Z Baku samolotem udaliśmy się do Moskwy i Warszawy. Piękna przygoda z egzotyką i z komunistycznym Związkiem Radzieckim.

Począwszy od 1990 r. kilkakrotnie udawałem do Wilna, Grodna. Pielgrzymowałem śladami św. Andrzeja Boboli i św. s. Marii Faustyny Kowalskiej, których działalność apostolska związana była zarówno z Wileńszczyzną jak i Ziemią Płocką. Moja fascynacja Kresami bierze początek w 1993 r., podczas mojego udziału w dwutygodniowym plenerze malarskim zorganizowanym przez artystów malarzy ze Skierniewic na Polesiu, nad Świątęzią w Zaosiu, Nowogródka, Nieświeżu, Mirze, Janowie Poleskim i Pińsku.

Od 1994 r. postanowiłem organizować wycieczki-pielgrzymki z biurem turystycznym i dotychczas było ich siedemnaście. W tym roku planuję pielgrzymkę do Katynia, Moskwy, Baranowicz, Mińska, Smoleńska i Wilna.

Podróżowaliśmy śladami historii i literatury polskiej oraz śladami wielkich Polaków, którzy zginęli za wiarę i niepodległość I i II Rzeczypospolitej po ziemi wileńskiej, grodzieńskiej, nowogródzkiej, pińskiej, katyńskiej, wołyńskiej, podolskiej, huculskiej. Były wyjazdy do Rygi, Tallina, Sankt Petersburga, Kijowa, Kamieńca Podolskiego i Odessy.

W Wilnie wędrowałem śladami św. Andrzeja Boboli, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Stanisława Moniuszki, Ignacego Józefa Kraszewskiego, Władysława Syrokomli, Józefa Piłsudskiego i wielu innych wybitnych Polaków.

Odwiedziliśmy Grodno, Bohatyrowicze, miejscowości związane z życiem i pracą Elizy Orzeszkowej, mogiła powstańców z 1863 r. oraz fabułą powieści "Nad Niemnem". Grób pisarki znajduje się na tamtejszym cmentarzu. Na cmentarzu w Grodnie są liczne groby Polaków poległych w wojnie polsko-bolszewickiej i w obronie granicy Polski - 17 września 1939 r. W kościele Franciszkanów, w latach 1922-1927 pełnił służbę apostolską św. Maksymilian Maria Kolbe, męczennik z Oświęcimia. Na ziemi grodzieńskiej tworzyła Maria Rodziewiczówna, która opisała życie i tradycje kresowych wsi i dworów, m.in. w powieści "Dewajtis".

Nowogródek, miasto rodzinne wieszczą Adama Mickiewicza. Z okolic tego miasta pochodzą piękne krajobrazy malowane słowem w jego utworach.

Mereczowszczyzna, to ziemia Tadeusza Kościuszki, Hroszówki, związane z Tadeuszem Rejtanem a Nieśwież - z rodem Radziwiłłów. Pińsk stolica Polesia, ziemia mę-

czenników. Tu Kozacy, 16 maja 1657 r. zamordowali w Janowie Poleskim św. Andrzeja Bobolę, apostoła pańszczyzny, "łowcę dusz", patrona diecezji płockiej.

Zbaraż, Chocim, Kamieniec Podolski, Bar pełniły rolę przedmurza chrześcijaństwa. Miasta te znane są m.in. z powieści Henryka Sienkiewicza - "Ogniem i mieczem".

Lwów - miasto pod względem zabytków równe Krakowowi. Na Cmentarzu Łyczakowskim spotykamy groby: Gabrieli Zapolskiej, Artura Grottgera, Marii Konopnickiej, Władysława Bełzy i wielu innych wielkich Rodaków.

Wędrowanie wokół Świątzi i okolic Niemna, pielgrzymki do Lasu Katyńskiego, palenie nocy na Rosie; Cmentarzu Łyczakowskim, na grobach Orłąt Lwowskich - nastrajało do zadumy. Śladów przeszłości spotykaliśmy wiele, to narodowe dziedzictwo, to dowód duchowego i materialnego bogactwa Polski - z naszej świętości, z historii. Przez pamięć o naszych przodkach ugruntujemy nasz patriotyzm.

Nie sposób ukazać wszystkich miejsc pamięci i zabytków przeszłości, pięknych i tajemniczych krajobrazów, śladów kultury i tradycji wielonarodowościowego społeczeństwa Kresów Wschodnich. Wartości te są obecne w twórczości polskich pisarzy, poetów, malarzy i fotografików oczarowanych Kresami - dawnych i dzisiejszych.

Moje spostrzeżenia z podróży, pozostaną długo w pamięci. Utrwalone na zdjęciach: pejzaże, zabytki i miejsca pamięci za wschodnią granicą".

W księdze pamięci Biblioteki TNP są liczne wpisy, przytoczę niektóre:

"Po zwiedzeniu wspaniałej wystawy Wiesława Kowalskiego nasuwa się wiele refleksji. Bogactwo i piękno fotografii wprowadza w zadumę nad różnorodnością wymiarów życia na Kresach Wschodnich. Każda z fotografii ma specyficzny nastrój, koloryt, inspiracje i zachwyca. Serdecznie dziękuję za umożliwienie mi obejrzenia Pana prac pozostaną one w mojej pamięci" - Agnieszka Konopka

"Z wielkim uznaniem dla olbrzymiego trudu Autora i pietyzmu z jakim gromadzi pamiętki z Kresów. To wielce potrzebna praca wielkiego entuzjasty i godna naśladowania. Warto by wystawę przybliżyć młodzieży" - dr Wiesław Koński

Fragment ekspozycji

Fot. W. Kowalski

Autor wystawy omawia poszczególne fotografie

Fot. A. Kowalska

"Z wyrazami najwyższego uznania za wspaniałą dokumentację polskości i wysoki poziom artystyczny fotografii" - prof. dr hab. Stefan K. Kuczyński

"W ten dzień lutowy - przybyłam, zobaczyłam i podziwiałam wspaniałe fotografie dyr. Biura TNP Wiesława Kowalskiego z wycieczek po naszych byłych Kresach Wschodnich, obrazujące piękno tych ziem w krajobrazie i obiektach polskich zabytków zachowanych do dzisiaj.

Sama będąc na kilku wycieczkach zawsze udanych, podziwiałam i utrwalałam sobie w pamięci piękno tych naszych byłych terenów. Panie Wiesławie, razem z tą wystawą wędrujemy z Panem poprzez historię b. wschodu Polski. Pozyskuje Pan przez swoją działalność wielu sprzymierzeńców i wielbicieli Pana kunsztu. Życzę dalszego zapału i sił w tej pięknej misji" - Halina Brzóska, b. pracownik TNP

Początki wystaw fotograficznych o tematyce Kresów Wschodnich Wiesława Kowalskiego sięgają roku 1995 - pierwszej jego wystawy w Klubie Międzynarodowej Prasy i Książki w Płocku związanej z pielgrzymką do Katynia w 1995 r.

Kolejną była piękna i wzruszająca wystawa pt. "Kresy Wschodnie w fotografii Wiesława J. Kowalskiego" w Muzeum Diecezjalnym w Płocku oraz wystawa z drugiej pielgrzymki do Katynia 1996 r. w kościele parafialnym w Płocku- Imielnicy. Wielkim osiągnięciem były

W 20 gablotach zgromadzono liczne druki i publikacje

Fot. W. Kowalski

wystawy Wiesława Kowalskiego w Kolonii (Niemcy) "Szlakiem Adama Mickiewicza" i "Szlakiem Juliusza Słowackiego". Poza tym wystawy m.in. w Muzeum Regionalnym na zamku w Łęczycy, Domu Kultury w Łodzi, w oddziale TNP w Wyszogrodzie oraz w Brudzeniu i w Bielsku.

Wystawy Wiesława Kowalskiego licznie są zwiedzane przez młodzież szkół podstawowych, średnich, miłośników Kresów Wschodnich i osoby, które urodziły się na terenach II Rzeczypospolitej.

Ks. Jan Augustynowicz

- J. Augustynowicz: Pielgrzymowanie na Kresy, "Niedziela Płocka" - diecezjalna edycja Tygodnika Katolickiego "Niedziela" (dalej: "Niedziela Płocka") 1996, nr 9
- J. Augustynowicz: Kresy Wschodnie w fotografii, "Niedziela Płocka" 1996, nr 49
- J. Augustynowicz: Kresy Wschodnie w fotografii, "Słowo - Dziennik Katolicki" 1997, nr 5
- J. Augustynowicz: Fascynacja Kresami, "Niedziela Płocka" 2001 nr 9
- (b): Spójrzeć w kierunku wschodu, "Biuletyn informacyjny - Łęczycza" 2000, nr 11
- W. Banasiak: Wspólne losy miast i ludzi, "Gazeta na Mazowszu" 1995, nr 116
- A. Baranowska: Mickiewicz w Kolonii, "Notatki Płockie" 1999, nr 2/179
- W. Rakiel-Czarnecka: Pielgrzymki Kowalskiego, "Wiadomości Dnia" 1996, nr 236
- A. Górniak: "Kresowy" opłatek w Sierpcu, "Niedziela Płocka" 2001, nr 4
- W. Kowalski: Z podróży na Polesie, "Gazeta Gostynińska" 1993, nr 49
- W. Kowalski: Kochane Wilno, "Nowy Tygodnik Płocki" 1994, nr 36
- W. Kowalski: Płocczanie na Polesiu, "Nowy Tygodnik Płocki" 1995, nr 22
- W. Kowalski: Śladami Polaków na Polesiu, "Niedziela Płocka" 1995, nr 24
- W. Kowalski: Pielgrzymka do Katynia, "Kurier Mazowiecki" 1995, nr 30
- W. Kowalski; Wspomnienie z Kresów, "Głos Gostyniński" 1996, nr 8
- W. Kowalski: Płocczanie w Wilnie, "Nowy Tygodnik Płocki" 1996, nr 27
- W. Kowalski: Polska o Was pamięta, "Niedziela Płocka" 1996, nr 45
- W. Kowalski: Pielgrzymowanie po Litwie, "Kurier Mazowiecki" 1997, nr 29
- W. Kowalski: Pielgrzymowanie po Wołyniu i Podolu, "Kurier Mazowiecki" 1997, nr 33
- W. Kowalski: Pielgrzymowanie po Wołyniu, "Spotkania u Królowej" 1997, nr 9
- W. Kowalski: Nowogród, Petersburg i Polacy, "Kurier Mazowiecki" 1998, nr 26
- W. Kowalski: Z podróży na Kresy, "Nowy Tygodnik Płocki" 1998, nr 29
- W. Kowalski: Wędrowanie po Wołyniu, Podolu i Rusi, "Nowy Tygodnik Płocki" 1999, nr 30
- W. Kowalski: Pielgrzymka do Wilna, "Tygodnik Płocki" 2000, nr 45
- W. Kowalski: Pielgrzymowanie na Wschód, "Niedziela Płocka" 2000, nr 47
- W. Kowalski: Z podróży na Wołyń, Podole i Odessy, "Spotkania u Królowej" 2000, nr 34
- W. Kowalski: Góra Krzyży na Litwie, "Niedziela Płocka" 2001, nr 13
- W. Kowalski: Pamięć o Kresach Wschodnich (druk ulotny) Muzeum Diecezjalne, Płock 1996
- W. Kowalski: Adam Mickiewicz - dziś (druk ulotny) TNP, Płock 1998
- W. Kowalski: Fascynacja Kresami Wschodnimi (druk ulotny) TNP, Płock 2001
- W. Kowalski: Słowem i światłem o Kresach Wschodnich, Płock 2001
- A. Łosińska: Spotkania Kresowe, "Informator Powiatowy - Łęczycza" 2000, nr 3
- S. Orzół: Monumentalizm wystawy W. Kowalskiego, "Kurier Mazowiecki" 1996, nr 49
- M. Rusek: Dyrektor Biura TNP Wiesław Kowalski w Brudzeniu, "Brudzeń zaprasza" 2001, nr 1